

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

ławnik SN Marek Molczyk

Protokolant Marta Brzezińska

w sprawie obwinionego R.K. – sędziego Sądu Apelacyjnego w Katowicach, na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 20 kwietnia 2023 r., po rozpoznaniu odwołania obwinionego od orzeczenia Sądu Najwyższego Izby Odpowiedzialności Zawodowej z 14 października 2022 r., sygn. akt II ZOW 17/22

uchyła zaskarżony wyrok Sądu Najwyższego z 14 października 2022 r., sygn. II ZOW 17/22 oraz poprzedzający go wyrok Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] z 21 kwietnia 2021 r., sygn. ASD [...] i umarza postępowanie wobec przedawnienia karalności, obciążając Skarb Państwa kosztami postępowania w sprawie.

UZASADNIENIE

Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie wyrokiem z 21 kwietnia 2021 r. uniewinnił sędziego Sądu Apelacyjnego w Katowicach R.K. od popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (p.u.s.p.), polegającego na tym, że 30 grudnia 2019 r. o godz. 21:48:15 na odcinku drogi krajowej nr 1 w pobliżu

miejsowości W., prowadząc samochód osobowy marki T., o nr rej. [...], nie zastosował się do istniejącego na tym odcinku drogi ograniczenia prędkości do 70 km/h, w ten sposób, że kierował tym pojazdem z prędkością 96 km/h, przez co wyczerpując znamiona wykroczenia z art. 92a Kodeksu wykroczeń uchybił godności urzędu, a tym samym dopuścił się naruszenia normy art. 82 ust. 1 p.u.s.p. stanowiącej o obowiązku postępowania zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim, w tym w szczególności powinności stania na straży prawa oraz naruszenia zasad etyki zawodowej określonych w § 2, § 4 i § 16 Uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w sprawie uchwalenia Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych.

Sąd Najwyższy w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, po rozpoznaniu odwołań Ministra Sprawiedliwości oraz Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych zmienił wyrok Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] w ten sposób, że uznał obwinionego R.K. za winnego popełnienia zarzucanego mu wykroczenia z art. 92a k.w. i za to na podstawie art. 109 § 1 pkt 1 p.u.s.p. w zw. z art. 81 § 1 p.u.s.p. wymierzył mu karę upomnienia.

W odwołaniu (art. 122 § 2 p.u.s.p.) obwiniony zarzucił:

1. wydanie orzeczenia przy zaistnieniu bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., gdyż w składzie Sądu zasiadał sędzia powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw;
2. obrazę art. 107 § 1 p.u.s.p. w brzmieniu obowiązującym do 13 lutego 2020 r. w zw. z art. 81 § 1 tej ustawy przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że dla odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego za wykroczenie nie jest konieczne, aby nastąpiło przy tym uchybienie godności urzędu sędziego.

Na tej podstawie wniósł o zmianę wyroku i utrzymanie w mocy wyroku Sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji.

W przypadku nieuwzględnienia także drugiego zarzutu obwiniony zarzucił obrazę art. 109 § 5 p.u.s.p. poprzez przyjęcie, że przypisane mu wykroczenie nie stanowiło

wypadku mniejszej wagi. Wniósł o zmianę wyroku przez uznanie wypadku mniejszej wagi i odstąpienie od wymierzenia kary dyscyplinarnej na podstawie art. 109 § 5 p.u.s.p.

W piśmie z 27 marca 2023 r. obwiniony wystąpił z wnioskiem o wyłączenie sędziego wyznaczonego do rozpoznania odwołania, który został powołany przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa utworzonej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r.

Jednocześnie w przypadku nieuwzględnienia pierwszych dwóch zarzutów odwołania od wyroku Sądu Najwyższego z 14 października 2022 r. obwiniony podniósł bezwzględną przyczynę odwoławczą i wniósł o umorzenie postępowania ze względu na przedawnienie karalności wykroczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Marka Dobrowolskiego, zawarty w piśmie skarżącego z 27 marca 2023 r. nie został wcześniej rozpoznany (został zarejestrowany pod sygn. II ZO 39/23). W ocenie składu nie stanowiło to przeszkody do rozpoznania sprawy na rozprawie 20 kwietnia 2023 r., jednak z tą uwagą, że wniosek będzie podlegał rozpoznaniu. Zgodnie z art. 42 § 3 k.p.k. (w zw. z art. 128 p.u.s.p.) z chwilą wyłączenia sędziego czynności procesowe dokonane z jego udziałem po złożeniu wniosku stają się bezskuteczne.

Zarzuty odwołania nie są zasadne.

1. Pierwszy zarzut nie jest zasadny, gdyż nie można kwestionować powołania sędziego na urząd. Ustawa stanowi, iż *„Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości”* – art. 29 § 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Ustrój i postępowanie przed sądami określają ustawy – art. 176 ust. 2 Konstytucji RP. Polskie prawo decyduje w tym zakresie, co potwierdził Trybunał Konstytucyjny w dwóch wyrokach na gruncie wyłączenia sędziego na wniosek na podstawie - art. 49 k.p.c. (zob. wyroki Trybunału z 23 stycznia 2022 r., P 10/19 i z 2

czerwca 2022 r., P 13/19). Argumentacja przedstawiona w uzasadnieniach tych wyroków ze względu na wzorce konstytucyjne i zgłaszane podstawy wyłączenia może być zbieżna ze zgłoszonymi w tej sprawie podstawami wyłączenia, czyli w zakresie *iudex suspectus* - art. 41 § 1 k.p.k. i wyłączenia z mocy ustawy - art. 40 § 1 k.p.k. (wnioskowanie *a maiori ad minus*).

Gdy zaś chodzi o prymat prawa europejskiego, to w przypadku konfliktu w tym zakresie między prawem polskim a europejskim (orzeczenie TSUE albo ETPCz), to dla sądu polskiego pierwszeństwo powinno mieć orzeczenie polskiego Trybunału Konstytucyjnego (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 14 lipca 2021 r., P 7/20, z 7 października 2021 r., K 3/21, z 24 listopada 2021 r., K 6/21, z 10 marca 2022 r., K 7/21). Oznacza to, że powołanie sędziego jest wyłączną kompetencją Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, którą wykonuje na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 21 kwietnia 2020 r., Kpt 1/20).

2. Co do drugiego zarzutu, to obecny skład zgadza się z wykładnią przyjętą przez Sąd Najwyższy w wyroku z 14 października 2022 r., sygn. II ZOW 17/22, czyli, że warunkiem odpowiedzialności za wykroczenie nie jest naruszenie godności urzędu sędziego. Wykładnia art. 81 § 1 p.u.s.p. prowadzi do wniosku, iż sędzia ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną za każde wykroczenie, niezależnie od tego, czy stanowi ono przewinienie dyscyplinarne. Materialną podstawą tej odpowiedzialności jest naruszony przepis części szczególnej Kodeksu wykroczeń lub innej ustawy – opisujący i sankcjonujący wykroczenie, zaś podstawą wymiaru za nie kary dyscyplinarnej jest art. 109 § 1 p.u.s.p. w zw. z art. 81 § 1 p.u.s.p. Natomiast podstawą odpowiedzialności za przewinienie dyscyplinarne jest art. 107 § 1 p.u.s.p., zaś wymiaru kary dyscyplinarnej art. 109 § 1 p.u.s.p.

3. Oznacza to, że niezasadny byłby również trzeci zarzut odwołania, bowiem przekroczenie prędkości to wykroczenie powszechne i dlatego przestrzegania obowiązku bezpiecznej prędkości wymaga się od wszystkich kierowców, czyli bez ulg dla sędziów popełniających wykroczenia z art. 92a k.w. W takiej sytuacji nie jest wykluczone stosowanie art. 109 § 5 p.u.s.p., jednak miara odpowiedzialności nie powinna być inna niż dla pozostałych kierowców

Ocena ta może wykraczać ponad potrzebę argumentacji, gdyż w sprawie wystąpiła ujemna przesłanka procesowa z art. 5 § 1 pkt 4 k.w., czyli nastąpiło przedawnienie orzekania.

4. Przedawnienie jest instytucją prawa materialnego a nie procesowego. O przedawnieniu decyduje ustawodawca. W kolegialnej ocenie składu w tej sprawie zastosowanie ma przedawnienie karalności z art. 45 § 1 k.w., a nie z art. 108 p.u.s.p. (zob. zdanie drugie § 5). Jest to wynik wykładni i zastosowania prawa w tej sprawie, czyli przyjęcia, że obwiniony odpowiada tylko za wykroczenie z art. 92a k.w., które nie łączy się z uchybieniem godności urzędu sędziego – art. 107 § 1 pkt 5 p.u.s.p.

Sędzia odpowiada za wykroczenie i materialną podstawą odpowiedzialności jest art. 92a k.w. Nie odpowiada za przewinienie dyscyplinarne – art. 107 § 1 p.u.s.p. Podkreśla się tę różnicę aby stwierdzić, że decyduje ona również o przedawnieniu.

W sprawie o popełnienie wykroczenia z art. 92a k.w. zastosowanie ma przedawnienie karalności z art. 45 § 1 k.w., natomiast w przypadku przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 p.u.s.p. zastosowanie miałoby przedawnienie postępowania dyscyplinarnego z art. 108 p.u.s.p.

W takiej sytuacji obwiniony w piśmie z 27 marca 2023 r. zasadnie wystąpił o umorzenie postępowania ze względu na przedawnienie karalności wykroczenia.

Przedawnienie karalności wykroczenia ustałoby po 3 latach od wykroczenia, czyli 30 grudnia 2022 r. Wobec wstrzymania od 31 marca 2020 r. biegu terminu przedawnienia na podstawie art. 15zzr ust. 6 dodanego do ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 i wobec uchylenia tego przepisu z dniem 16 maja 2020 r. (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 14 września 2020 r., I KZP 9/22), przedawnienie karalności wykroczenia przesuwa się o liczbę dni wstrzymania biegu terminu przedawnienia i dlatego karalność wykroczenia popełnionego przez obwinionego ustała 14 lutego 2023 r.

Przedawnienie karalności jest ujemną przesłanką procesową, która z mocy ustawy wymaga umorzenia wszczętego postępowania, dlatego uchylono zaskarżony wyrok

Sądu Najwyższego z 14 października 2022 r., sygn. II ZOW 17/22 oraz poprzedzający go wyrok Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] z 21 kwietnia 2021 r., sygn. ASD [...]i umorzono postępowanie na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w. art. 81 § 1 p.u.s.p. oraz art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 128 p.u.s.p.

[SOP]

[as]